

AMB T DE
TARRAGONA

JORDI ROVIRA SORIANO

Consenci i els còdexs màgics

Una història d'intriga, conspiracions, heretgies, llibres prohibits i lluites pel poder a la Tarragona del segle V

Ales acaballes de l'imperi romà, una Tarragona que se'n presenta gairebé desconeguda va ser l'escenari d'una trama d'intriga en la qual no hi faltava cap ingredient d'una bona novel·la històrica. Els fets que ocorregueren a la segona dècada del segle V d.C. ens mostren una ciutat activa i vital, amb interessos en lluita i un rerefons en el qual la religió hi tenia un paper transcendental. Tàrraco s'havia estabilitzat funcional i demogràficament. L'existència de tres basíliques mostra que la ciutat consolidava el rol de seu metropolitana. El món cristià estava sacsejat per lluites internes, es perseguïen les sectes, es condemnava el pelagianisme que negava el pecat original, i es proscriuïen certs llibres que difonien heretgies. Els vincles de l'església local amb altres comunitats cristianes eren intensos i, prova d'això, sobre l'any 419, un personatge anomenat Consenci adreçava una carta a Agustí d'Hipona –que més tard seria sant Agustí–. Era l'anomenada Epístola XI en la qual es detallaven les activitats del monjo Frontó (una mena d'agent secret de Consenci). En aquest text es donava compte de l'existència d'una comunitat de monjos urbans, no precisament petita, que s'haurien enfrontat al monjo Frontó per haver desem-



El sarcòfag de Beteshda a la façana de la catedral data dels voltants de l'any 400

marcat els membres de la secta priscil·lianista. Frontó, a través de la mentida, arriba a descobrir tota la trama que va acabar afectant diversos bisbes. El propi sant Agustí esmenta aquest personatge, la qual cosa li atorga més validesa.

La situació va esdevenir tan complexa que es va requerir la presència a la ciutat d'Asteri, *comes hispaniarum*, una autoritat que devia ser un càrrec extraordinari. En aquell context es va celebrar el primer concili conegut, en el qual va participar el bisbe que s'intitulava metropolità. La descripció detallada dels fets a través de la documentació conservada parla de l'existència a la ciutat d'un *praetorium* i una cancelleria o *secretarium* on el bisbe Ticià o Titianus, va examinar amb altres bisbes les acusacions de priscil·lianisme que Frontó havia emès contra Sever, un prevere, i el bisbe Sagicci de Lleida, que van motivar la vinguda del *comes* Asteri. També sabem per aquesta correspondència de l'existència d'un bisbe auxiliar anomenat Agapi o Agapius, que hi va participar. El resultat del concili es va voler mantenir secret a tots els efectes i consta que se'n van cremar les actes segons testimoni de Consenci. Aquest personatge, que va ser teòleg i l'autor de *Contramendacium ad consentium* i d'una nodrida correspondència amb diferents eclesiàstics, ens descriu la situació religiosa existent a la Tarragonense a la primera meitat del segle V. Referint-se a l'afer que ens ocupa, en una de les seves epístoles redactades vers el 419 ens informa que l'heretgia priscil·lianista era seguida per l'alt clergat de la ciutat de Tàrraco, seu que per primera vegada rebia la denominació de seu metropolitana. Els priscil·lianistes, segons paraules del propi Con-



El mosaic funerari d'Optimus posa rostre a un tarragoní del segle V, l'època de Frontó i Consenci



Les estructures tardo-romanes del Col·legi d'Arquitectes van ser possiblement l'escenari de la trama descrita per Consenci

senci, "de tal manera infesten les Hispànies que, comparats amb ells, sembla que els bàrbars no feren res". Consenci donava instruccions precises a Frontó perquè descobris als priscil·lianistes, encapçalats pel prevere Sever. El text ens descriu l'existència a la ciutat d'un monestir, el de Frontó, una basílica, i els ja esmentats

L'Epístola XI detalla l'activitat del monjo Frontó i l'existència d'una comunitat de monjos urbans

cancelleria i pretori. Algun d'aquests edificis ben bé podria identificar-se amb les estructures constructives aparegudes a la seu del Col·legi d'Arquitectes del carrer de Sant Llorenç i datades en aquesta època.

L'epístola ens aporta també nombroses dades referents a Tarragona: la intensíssima relació existent entre les Balears i la Tarragonense a principis d'aquest segle i que no es resumirà en una simple escala comercial; l'existència d'un arxiu de l'església; l'estada del *comes hispaniarum* Asterius, que estava lluitant contra els bàrbars; el concili a Tarragona l'any 419 amb el metropolità Titianus, etcètera.

Del text conservat, en transcrivim a tall d'exemple unes frases que copsen l'esperit d'aquella trama ambientada a Tarragona: "Perquè, agradant-li les dolces metzines de manera demencial i no essent possible dissimular una cosa coneguda per tot hom, de mode fraudulent sostragué els quaderns que contenien una ciència escandalosa i sacrílega, en forma de poemes màgics. Havent procedit a la revisió completa de tot, envià a Ticià de Tarragona, o sigui al bisbe metropolità, un còdex del que havia esporgat tot allò que era deleteri, acompanyant-lo d'una carta en la qual manifestava que els enemics li havien consignat els tres còdexs que havien pres del bagatge de Sever i que aquell li desagradava enormement; en canvi, els altres els havia dipositat a l'arxiu de l'església".

Aquesta immersió en la Tarragona del segle V la devem a la recerca i al mestratge de Josep Amengual Batlle, i ens empeny a recomanar la lectura de les seves múltiples aportacions al coneixement d'un moment tan interessant de la nostra història. ●

TARRAGONA
ANUNCI

La Junta de Govern Local, en la sessió ordinària que tingué lloc el dia 28 de setembre de 2012, ha acordat aprovar inicialment el Pla Especial d'ordenació i concreció del subsòl de l'espai lliure d'edificació de les finques 43, 44, 45, 46-1 i 46-2 del projecte de reparcel·lació del PERI 2 Jaume I Tabacalera, de Tarragona, promogut per la societat RAPEJUN, SL.

En compliment d'aquest acord, se sotmet el dit projecte a informació pública pel termini d'un mes, a comptar des del dia següent al de la publicació del present anunci en el Butlletí Oficial de la Província de Tarragona.

Durant el termini expressat es podrà examinar el referit projecte en l'Oficina Municipal d'Atenció al Ciutadà de l'Ajuntament de Tarragona, a la Rambla Nova, 59, de dilluns a dijous, de 9 a 19 hores, divendres de 9 a 14 hores i dissabtes, de 10 a 13 hores i, es podrà consultar en la pàgina web de l'Ajuntament (<http://territori.tarragona.cat>), i formular al·legacions si es considera oportú.

Tarragona, 8 d'octubre de 2012
EL SECRETARI GENERAL: PD
Signat: Manuel Sanmartín Suñer